

**THE DEMAND ANALYSIS OF ORAL CARE IN RURAL AREA
: A CASE STUDY OF UTHONG DISTRICT, SUPHANBURI**

PHENKHAE LAPYING

อภิรักษ์นันทนาการ

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY
(MEDICAL AND HEALTH SOCIAL SCIENCES)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2000

ISBN 974-665-287-7

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

TH
P541d
2000

3837371 SHMS/D : MEDICAL AND HEALTH SOCIAL SCIENCES. ;

Ph.D.(MEDICAL AND HEALTH SOCIAL SCIENCES)

KEY WORDS : ORAL CARE / UTILIZATION / ACCESSIBILITY / ORAL CARE DEMAND / DEMAND ANALYSIS / RURAL AREA / ORAL HEALTH INSURANCE / PRICE ELASTICITY / INCOME ELASTICITY / PRIMARY SCHOOL ORAL HEALTH PROGRAM / CORE PACKAGE OF ORAL CARE.

PHENKHAE LOPYING : THE DEMAND ANALYSIS OF ORAL CARE : A CASE STUDY OF UTHONG DISTRICT, SUPHANBURI. THESIS ADVISORS: SIRIWAN GRISURAPONG, Ph.D., NONGLAK PANJARUNITHI, Dr.P.H., VIROJ TANGCHAROENSATHIEN, Ph.D., KAEMTHONG INDARATANA, Ph.D. 185 p. ISBN 974-665-287-7.

This study aimed to describe oral health problems and oral care utilization patterns and to analyze oral care demands in a rural area. Uthong district in Suphanburi province was purposive selected. The samples were all household members of 150 households which were randomly selected from 5 Tambols. The data were drawn from 622 members in February-March 2000 by interviewing, observation and oral examination. The descriptive and multiple regression analysis with Weight Least Square Technique were used to analyze the results.

As professional defined, 85 % of the members had caries and 95.2 % had periodontal diseases. 91.2 % of the members needed at least one type of oral care. Main oral care needs varied among the population groups. Children needed restoration, extraction and scaling which are 61.0, 26.0 and 9.6 %, respectively. Elderly needed denture service, periodontal treatment, extraction and restoration 79.2, 60.4, 54.7 and 22.6%, respectively whereas other adult groups mostly needed periodontal treatment and extraction was the last.

Only 24.6% of the members utilized oral care in 1999. Inequity of oral care accessibility was obvious. Children and civil servants were more accessible than others. The care sources mostly utilized were the public hospital and private clinic in the district. The distance, price, wealth index, education and being beneficiaries under Civil Servant Medical Benefit and Social Security Scheme significantly related to the total of oral care in 1999 ($R^2 = 0.41$ at 95% CI). Mixed oral care ($E_{price} = 0.8$) was likely a necessary good, and extraction was an inferior good ($E_{income} = -0.28$). Whereas 60.8 % of the members reported the existence of oral health problems, only 26.4% addressed the tentative demand in the near future. The highest demand was for extraction and scaling and civil servants had the highest demand. The main oral care sources were the public hospital and private clinic in the district.

Improving rural people's oral health, oral care accessibility and information system of oral health are recommended.

3837371 SHMS/D : สาขาวิชา : สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข ; ศค.ด. (สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)

เพ็ญแข ลาภยิ่ง : การวิเคราะห์อุปสงค์ต่อบริการสุขภาพช่องปากในเขตชนบท : กรณีศึกษาอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี (THE DEMAND ANALYSIS OF ORAL CARE: A CASE STUDY OF UTHONG DISTRICT, SUPHANBURI). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ศิริวรรณ ไกรสุรพงศ์, Ph.D., นงลักษณ์ พันธจารุณี, Dr.P.H., วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร, Ph.D., แกมทอง อินทรรัตน์, Ph.D. 185 หน้า. ISBN 974-665-287-7

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพรรณนาปัญหาสุขภาพช่องปากและแบบแผนการใช้บริการสุขภาพช่องปาก และเพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ต่อบริการสุขภาพช่องปากในเขตชนบท พื้นที่ศึกษาถูกเลือกอย่างเจาะจงได้แก่อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกครัวเรือนทุกคนรวม 622 คนจาก 150 ครัวเรือนจก 5 ตำบลโดยเก็บข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ. 2543 ด้วยการสัมภาษณ์ สังเกตและตรวจสุขภาพช่องปากโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างและแบบตรวจสุขภาพช่องปาก วิเคราะห์เชิงพรรณนาและถดถอยพหุ

ครัวเรือนเป็นโรคฟันผุร้อยละ 85 และปริทันต์อักเสบร้อยละ 95.2 และร้อยละ 91.2 ครัวเรือนได้รับบริการอย่างน้อยหนึ่งอย่าง โดยกลุ่มเด็กควรได้รับบริการบูรณฟัน (ร้อยละ 61.0) ถอนฟัน (26.0) และรักษาภาวะเหงือกอักเสบ (9.6) ผู้สูงอายุควรได้รับบริการใส่ฟันปลอมมากที่สุด (ร้อยละ 79.2) รักษาโรคปริทันต์ (60.3) ถอนฟัน (54.7) และบูรณฟัน (22.6) สำหรับกลุ่มวัยผู้ใหญ่อื่นๆ ควรได้รับบริการรักษาโรคปริทันต์ บูรณฟัน บริการเกี่ยวกับฟันปลอม และถอนฟัน ตามลำดับ

ในปีพ.ศ. 2542 สมาชิกครัวเรือนใช้บริการเพียงร้อยละ 24.6 กลุ่มเด็กและข้าราชการเข้าถึงบริการมากกว่ากลุ่มอื่นๆ สถานบริการหลักคือโรงพยาบาลชุมชนและคลินิกเอกชนในอำเภออุ้มทอง ระยะทาง ค่าบริการ ดัชนีความมั่งมี การศึกษา และการมีสวัสดิการข้าราชการและประกันสังคมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อจำนวนครั้งของการใช้บริการ ($R^2 = 0.41$ ที่ 95%CI) บริการสุขภาพช่องปากโดยรวมเป็นสินค้าจำเป็น ($E_{price} = 0.8$) ขณะที่บริการถอนฟันเป็นสินค้าด้อย ($E_{income} = -0.28$) การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาสุขภาพช่องปากของประชาชนชนบท, ต่อการเข้าถึงบริการและต่อระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพช่องปาก